

Directieverslag 2021

Parkstad, 5 juli 2022

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. IBA-organisatie	4
2.1 IBA Practical	4
2.2 IBA BMP	10
2.3 IBA Academy	11
2.4 IBA Public en Expojaar	14
3. IBA financieel	17

1. Voorwoord

Hierbij bied ik u het Directieverslag voor het jaar 2021 aan. Net als in 2020 waren we in de ban van de coronapandemie. Onze regering trok gedurende het verslagjaar 2021 de teugels van de coronaregels strakker aan, liet ze dan weer vieren en trok ze weer strakker aan, waardoor een sterk improvisatievermogen gevraagd werd.

We hebben ons team en onze activiteiten telkens opnieuw moeten formeren van fysiek naar digitaal en andersom. 2021 was een moeizaam jaar in de zorg, horeca, evenementenbranche en voor zoveel anderen. We zijn onze medewerkers en partners dankbaar voor de flexibiliteit die altijd geboden werd, daar waar dat maar enigszins mogelijk was.

Het lonkende perspectief van een redelijk open samenleving in de zomer van 2021 waarover we schreven in het vorige jaarverslag, is voor de IBA Expo uitgekomen in de zomerperiode.

Samen met Cultura Nova hebben we een op 27 augustus 2021 het IBA expojaar kunnen openen met een schitterende publieksvoorstelling naam *Echappee Belle* van Groupe F. En ook gedurende de maanden september en oktober was er vrijwel elk weekend programma in de regio. Echter na de succesvolle Nacht & de Dag van de Stad op 31 oktober en 1 november, werden de corona-teugels weer aangehaald, tot aan een volledige lockdown in december aan toe.

Op het vlak van onze projecten was er ook sprake van stevige vooruitgang, ondanks de pandemie. Zo werd er stevig gewerkt aan de uitvoering van het Van Grunsvenplein, Thull, Kerk Vaesrade.

Ook IBA Academy zette haar werkzaamheden voort, zoals een digitale IBA meets IBA Parkstad en het digitale congres Regiopolitan Parkstad en startte in navolging van de reflectie op IBA met de voorbereidende werkzaamheden voor de IBA eindpublicatie en de ontmoeting tussen de Rijksbouwmeester en de Bundesstiftung Baukultur.

We hebben ondanks corona ons Expojaar fantastisch kunnen starten en de projecten verder kunnen opwerken. Gedurende de laatste maanden van 2021, toen dat de corona-teugels weer strakker werden aangetrokken, hebben we samen met onze partners de inwoners en bezoekers van Parkstad meer kleinschalige activiteiten kunnen aanbieden, zoals exposities, wandelingen en fietstochten.

Natuurlijk moeten we ons ook voorbereiden op de afbouw van IBA. Met de aandeelhouders zijn we in 2021 de gesprekken gestart over scenario's die daarbij gevolgd kunnen worden. IBA heeft immers veel opgeleverd; prachtige projecten, boeiende expo-activiteiten, alles in samenwerking met partners in en buiten de regio. Het is belangrijk dat we in 2022 onze leermomenten gaan borgen en deze aanbieden aan onze aandeelhouders zodat ze hierop voort kunnen bouwen voor een positieve toekomst.

Parkstad, 5 juli 2022

Mathea Severeijns
Algemeen directeur IBA Parkstad

2. IBA-organisatie

2.1 IBA Practical

Veel projecten zijn verder in uitvoering gebracht en enkele zijn ook opgeleverd. Voor de sleutelprojecten wordt hieronder een uitgebreide stand van zaken aangegeven.

Centrum Parkstad

Voor het onderdeel Schinkel-Zuid van het sleutelproject **Central Park** is door de ontwikkelaar, VOC/VBC in 2021 de woningen van de eerste bouwdelen (A, B en C) in de verkoop gebracht. De supervisor heeft tevoren over het ontwerp een positief advies gegeven.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en VOC/VBC (voor 25% grondeigenaar van het plangebied) heeft de gemeente de gronden van de ontwikkelaar voor deze bouwblokken overgenomen om vervolgens deze gronden met haar eigen gronden te saneren en de opstallen te slopen. De gronden zullen in 2022 in bouwrijpe staat weer worden overgedragen aan VOC/VBC, waarna de bouw van de woningen start. Einde 2021 zijn voorbereidingen getroffen voor het uitgraven van de parkeerkeizers voor de bouwdelen A, B en C.

Einde 2021 is een concept-voorlopig ontwerp van de openbare ruimte gereed gemaakt dat ter advisering voorligt bij de supervisor.

Voor het onderdeel Van Grunsvenplein heeft het College in 2021 het definitief ontwerp van bureau DiederendDirrix en bureau Lubbers goedgekeurd. De supervisor heeft een positief advies hierover afgegeven. De uitvoering is in november 2021 gestart.

Voor het **Romeins Kwartier** heeft de planuitwerking plaatsgevonden, waarbij sprake is van een driedeling: openbare ruimte, gebouwen en events.

Voor de openbare ruimte is door Maurer United Architects een visie opgesteld die voorziet in een laan die is ingebed in de thematiek van het Romeinse verleden en loopt van de Caumerbeek naar de Geleenbeek dwars door het Romeins Kwartier (de zogeheten *Viavia*). Dit plan geeft inzicht in de principekeuzes voor de wijze van verharding, groen, water, duurzaamheid en verlichting die de Romeinse geschiedenis beleefbaar maken. Het vormt het fundament voor de verdere ontwerpen voor de deelgebieden.

Conform de subsidiebeschikking worden het Coriovallumstraatje, Dr. Poelsstraat en het Raadhuisplein heringericht. Daarnaast dient een ontwerp voor het Museumplein door de supervisor te worden goedgekeurd. De Putgraaf valt buiten de scope van IBA.

Het College van Heerlen heeft de definitieve ontwerpen van Coriovallumstraatje en Dr. Poelsstraat van Maurer United Architects vastgesteld. Deze zijn voorzien van een positief advies van de supervisor.

Het ontwerp van het Raadhuisplein is in afstemming met de supervisor gereed gemaakt.

In september 2021 is een team onder leiding van Kraaijvanger Architects met TomDavid Architecten en Niek Roozen Landscape geselecteerd om het ontwerp van het Romeins Museum met Museumplein te maken. Het ontwerp zal uiterlijk juni 2023 gereed zijn.

De herinrichting van de Coriovallumstraat start begin 2022 en wordt in het tweede kwartaal opgeleverd. De uitvoering van de Dr. Poelsstraat start einde tweede kwartaal 2022 en zal einde 2022 worden opgeleverd.

Het Raadhuisplein zal buiten de IBA-periode worden heringericht, omdat de verbouwing van het Raadhuis eerst moet zijn afgerond.

Gemeente Heerlen heeft tevens gedurende het expojaar vele activiteiten in het kader van het cultureel programma volgens de activiteitenkalender uitgevoerd, waarbij ingezet wordt op economische activiteit en burgerbetrokkenheid. Zo vond in oktober vorig jaar een Romeins familiefestival plaats. Op het binnenplein achter de Vondst is een Romeinse

pluktuin gerealiseerd op initiatief van bewoners. In samenwerking met Visit Zuid-Limburg is een Romeinse wandelroute ontwikkeld in het centrum.

In 2021 is de publiekshal van het nieuwe Stadskantoor (ontwerp Mecanoo) in gebruik genomen en is gestart met de renovatie van het Raadhuis van Peutz evenals met renovatie van pand Kneepkens als locatie voor het Nederlands Mijnmuseum.

Binnen de **Muziekboulevard** vordert de bouw van de Nieuwe Nor gestaag. Deze zal in het voorjaar van 2022 worden opgeleverd, waarmee het gebied van de Muziekboulevard, bestaande uit de vijf pleintjes en de Nieuwe Nor een nieuwe dynamiek heeft gekregen die veel bezoekers zal aanspreken.

Binnen het kader van **Urban Experience** zijn vanuit het Gevelfonds op basis van 13 afgegeven beschikkingen inmiddels 6 gevels in het centrum door projecteigenaren opgeknapt. Voor de gevelrenovaties aan de Honigmannstraat zijn in 2021 omgevingsvergunningen afgegeven en zijn voorbereidingen gestart voor de renovatie. Daarnaast zijn vorig jaar 3 gevels opgeknapt vanuit het project Atelier Stadsrevisie. Middels deze aanpak wordt een serie gevels binnen een afgebakend gebied aangepakt en ontstaat er de gewenste uitstraling en uniformiteit. Daarbij worden vrijwilligers ingezet evenals leerwerktrajecten.

Daarnaast is ook het project Rooftop gekoppeld aan het project gevelverbetering. Het project Rooftop beoogt aandacht voor het dakenlandschap. SCHUNK is hiervoor verantwoordelijk. In 2020 zijn de ontwerpen geselecteerd en in 2021 zijn verdere voorbereidingen getroffen voor de uitvoering in de vorm van een voor een festival aangepakt dak.

Einde 2019 is de Royal voor de duur van 2 jaar weer geopend voor publiek. Binnen het thema 'Beeld & Geluid en Presentatie' worden zoveel mogelijk activiteiten georganiseerd. Naast de nieuwe thuisbasis van het Filmhuis, zullen ook onder andere CineSud en Dutch Mountain Film Festival activiteiten organiseren in het pand. In het kader van de planontwikkeling werd in 2020 een kwaliteitskader voor de totale herontwikkeling van het complex Royal door het College vastgesteld. Jo Coenen heeft als supervisor een advies opgesteld voor de ruimtelijke en functionele invulling van dit gebouwencomplex. Daarvoor heeft hij samen met kunstenaar Michel Huisman en architect Mark Feron van Peutz Architecten/Architectenzaak een traject met ontwerpstudies doorlopen.

In het advies is duidelijk gekozen om verder te kijken dan het bestaande Royal-Rivoli-Maxim complex. Belangrijk is de mogelijke opname van een deel van het Weller-kantoor dat een herbestemming tot woningen zal ondergaan. In 2020 heeft het College van Heerlen overeenstemming met Weller bereikt om te komen tot de juiste "hoekoplossing" voor de hoek Rivoli-Wellerpand door dit deel aan te kopen.

In 2021 startte de D&B-aanbesteding voor Maxim/Rivoli. Deze aanbesteding moest echter opnieuw plaatsvinden. Daarbij is de nieuwe uitvraag gericht op het maken van een schetsontwerp voor het gehele complex, op basis van het functioneel programma en de gestelde stedenbouwkundige randvoorwaarden.

Einde 2021 is het geselecteerde schetsontwerp gepresenteerd aan IBA, dat in het eerste en tweede kwartaal van 2022 zal worden uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp met begroting en een herijkte planning.

Dit gezamenlijke zogenaamde RRW-blok (Royal-Rivoli-Weller) is een belangrijke katalysator voor verdere ontwikkelingen in de binnenstad in aansluiting op de IBA-ontwikkeling Central Park.

Vorig jaar werd door Boa Mistura de Auroraflat in samenwerking met bewoners en vrijwilligers volledig beschilderd. Het ontwerp was door de bewoners zelf uitgekozen. Het woongebouw vormt daarmee de grootste mural van Europa. Met dit project werd ook sterk ingezet op het versterken van de sociale cohesie tussen de bewoners en met de buurt.

Leisure

In de loop van 2019 werd duidelijk dat de realisatie van de Oloïde in de IBA-periode niet haalbaar was. In overleg met gemeente Landgraaf is naar alternatieven gezocht. Om de discussie over het belang van de **Wilhelminaberg** voor de gehele regio Parkstad Limburg op gang te brengen is gekozen om op de top van de berg een tijdelijk lichtkunstwerk in te richten. Tegelijkertijd zijn middelen vrijgemaakt voor een maatschappelijke dialoog over de berg als betekenisvol herkenningspunt in Parkstad Limburg. Het lichtkunstwerk heeft als doel de regio en haar bezoekers te verwonderen, te inspireren en aan te zetten tot het denken over het belang en de toekomst van de berg en de regio.

Eind 2019/begin 2020 zijn de plannen voor de gebiedsontwikkeling, de POI en het lichtkunstwerk verder uitgewerkt. Om te voorkomen dat we in het expojaar alleen een lichtkunstwerk op de oude ondergrond zouden kunnen tonen, is besloten om de drie elementen te integreren. Deze integratie staat borg voor een mooi geheel van lichtkunstwerk, top en trap. De genoemde integratie stelt alle partijen wel voor een stevige uitdaging. In het eerste kwartaal van 2020 zijn de plannen verder uitgewerkt tot een Definitief Ontwerp (DO). Dit DO was de basis voor de aanbesteding voor de grondwerkzaamheden. De gemeente Landgraaf is verantwoordelijk voor dit deel (aanbesteding grondwerkzaamheden) van de uitvoering.

De in 2020 gestarte werkzaamheden door KWS/Den Ouden, zijn eind 2021 nagenoeg afgerond. De laatste werkzaamheden zullen plaatsvinden na oplevering van het lichtkunstwerk van Har Hollands. De realisatie van het lichtkunstwerk wordt gekenmerkt door een cascade van opeenvolgende gebeurtenissen die grotendeels buiten de invloedssfeer van IBA en Har Hollands liggen. Nadat in november 2020 bleek dat de ondergrond op enkele punten onvoldoende draagkracht had, heeft een onderzoek plaatsgevonden naar mogelijke oplossingen. De in januari 2021 aangedragen oplossing is in de periode februari-april uitgevoerd. Nadat de ondergrond verstevigd was, konden de 25 masten voor het lichtkunstwerk geplaatst worden. Door de heersende coronapandemie was in die periode een wereldwijd tekort aan grondstoffen ontstaan. Staal was stevig in prijs gestegen, chips waren niet te krijgen en de gedachte aansturing van het lichtkunstwerk bleek niet adequaat te werken. In 2021 is veel tijd en energie gestoken in het oplossen van telkens nieuwe, onvoorziene uitdagingen. IBA heeft bij alle nieuwe vragen die opdoken en die mogelijk extra budget zouden vergen aangegeven dat het budget een plafond kent en vast staat.

De **Leisure Lane** wordt de schakel in het internationale netwerk van lange afstand fietsroutes tussen de Duitse Vennbahn en het Belgische Kolenspoor. Het is een aantrekkelijk langzaam verkeersverbinding door de hele regio waarmee je het landschap en de cultuur in de regio kunt beleven. Het maakt parken binnen het stedelijke gebied toegankelijk en het verbindt stedelijke functies en de attracties in Parkstad op een vloeiende manier. IBA heeft de Leisure Lane samen met Parkstadgemeenten en Provincie Limburg ontwikkeld. IBA geeft de Leisure Lane een extra kwaliteitsimpuls door de landschappelijke waarde te vergroten. Uitgangspunten daarbij zijn biodiversiteit en aantrekkelijke beplanting. De bijzondere breedte van dit fietspad (maximaal 4,5 meter breed) en haar uitstraling bieden hiervoor voldoende mogelijkheden.

Eind 2020 is de procedure opgestart om de partij te selecteren die in bouwteamverband de verdere uitwerking tot een Uitvoerings-Overeenkomst (UO) ter hand zal nemen. In 2021 is Heijmans geselecteerd. Het bouwteam bestaat uit vertegenwoordigers van Heijmans, Provincie Limburg en IBA. Het Bouwteam bereidt de beslispunten voor. De adviezen van het bouwteam worden in de Ambtelijke Werkgroep besproken. De ambtelijke werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de provincie (voorzitter), de zes deelnemende gemeenten en IBA-Parkstad. Daar waar beslissingen noodzakelijk zijn

en afwijken van de in de Samenwerkings-Overeenkomst (SOK) vastgelegde afspraken, worden deze voorgelegd aan de stuurgroep.

De pilots voor de **Leisure Ring** zijn in 2020 afgerond.

Voor het project **Groeves** heeft de gemeente Heerlen als projecteigenaar opdracht gegeven aan bureau Verbeek voor de verdere planuitwerking van de langzaam-verkeersverbinding langs de Zuidplas en de groeve Vrieheide, een aantal uitkijkpunten en de zilverduintuin als Point of Interest van de Leisure Lane en de brug bij de Bruinkoolweg. Op deze wijze kunnen bezoekers via een rondje groeves de transformatie van beide groeves op bijzondere uitkijkpunten beleven.

In dit kader heeft in 2021 Sibelco de heringerichte Zuidplas overgedragen aan Natuurmonumenten en heeft gemeente Heerlen de benodigde gronden van de groeve Vrieheide verkregen. In vierde kwartaal van 2021 startte de aanbesteding.

Een kleiner onderdeel van het project groeves bestaat uit de herinrichting van het voormalig Broekland-terrein. In 2015 hebben bewoners en L'Ortye de handen ineengeslagen om een braakliggend terrein tijdelijk in te richten als Pauze-park. In 2021 zijn belangrijke stappen gezet en heeft L'Ortye haar deel van de afspraken ingevuld. In april 2022 is het Pauze-park geopend.

Het IBA-sleutelproject **Vie - Leven in beweging** heeft in 2020 zijn definitieve naam gekregen (was voorheen bekend als 'Centre Court'). Het is de naam voor het fysieke gebouw en de beweging die in gang gezet is om duurzaam de gezondheid en vitaliteit van de bewoners van Kerkrade en de regio te verbeteren.

Vie Fysiek De bouw van het fysieke deel van Vie is in juni 2020 conform planning gestart. Er is sindsdien volop bouwactiviteit. De funderingen zijn gereed. De prefab constructie van de parkeergarage is voor 75% gereed. De eerste contouren van de zwembassins en de vloer van de sporthal worden zichtbaar. De oplevering is voorzien in Q2 van 2022. Er wordt gestreefd naar eind september 2022. Het definitief ontwerp van de openbare ruimte wordt in 2022 afgerond. De uitvoering wordt dusdanig gepland dat deze werkzaamheden gelijktijdig gereed zijn met de oplevering van de gebouwen.

Vie Niet-Fysiek Met Vie – Leven in beweging werkt de gemeente Kerkrade samen met haar inwoners en maatschappelijke lokale en regionale partners aan gezondheid en vitaliteit. Het is een plek waar mensen voor elkaar zorgen, samen bewegen, van elkaar leren en samenwerken. Maar Vie is niet alleen een fysieke plek in het centrum van Kerkrade. Vie is ook de beweging die hoort bij het leven. Vie wordt zichtbaar en voelbaar, in het stadshart tot in de haarvaten van de wijken. Vie staat voor levenslang kansrijk met programma's die investeren in gezonde jeugd, vitaal ouder worden en vitale wijken. Met de inzet van een Kennis- en Expertisecentrum, de Innovatiehub, wordt Vie bovendien onmisbaar in de ambitie van de regio Zuid-Limburg om te werken aan gezondheid en vitaliteit. Kortom: Vie is een investering in een gezonde en vitale duurzame toekomst voor Kerkrade én de regio.

Het lokale uitvoeringsprogramma Vie is door de gemeenteraad vastgesteld. Hiervoor zijn door de raad ook structuur middelen voor de programmering vrijgemaakt (€1.2 mln. per jaar, 10 jaar lang). Daarnaast wordt jaarlijks door de raad bepaald of er extra middelen vrijvallen binnen het sociaal domein die worden toegekend aan Vie.

In 2020 is een start gemaakt met het regionaal uitvoeringsprogramma. Een gevolg van toekenning van middelen uit de Regiodeal Parkstad (sociaal economische structuurversterking). Het regionaal uitvoeringsprogramma Vie is vastgesteld in het DB van de Stadsregio Parkstad. Inmiddels wordt duidelijk dat vanuit andere

parkstadgemeentes de verbinding met Vie in Kerkrade en vice versa gezocht wordt. Het betreft de projecten Open Club Klimmen, tevens IBA-project en Beekdaelen Bloeit.

Parkstedelijke schil

De betrokken partijen hebben hard getrokken om beweging in het project **Stationsomgeving Nuth** te brengen. Middels procesbijdragen van IBA heeft Jo Coenen een gebiedsvisie en een schetsontwerp voor het zorgpension kunnen maken. In 2020 is het de gemeente en Wonen Zuid niet gelukt om op basis van de visie en schetsen een rendabele businesscase neer te leggen. De rol van IBA is in dit project dan ook afgerond.

Aan het project in de monumentale **Reus van Schimmert** wordt in relatieve stilte gewerkt aan de planuitwerking voor een microbrouwerij en horeca-concept, waar een team met onder andere de ervaren ondernemers Nico Eurelings en André Köppen, bier en frisdrank gaan brouwen met één collectieve regel: 'eten en drinken van zover je kunt kijken, maar niet verder'. Begin 2020 hebben zij de plannen gepresenteerd aan het publiek waarna de verbouwing is gestart. Verder zag de ondernemer zich geconfronteerd met extra uitgaven die deels veroorzaakt worden door de vertragingen die samenhangen met de coronamaatregelen en deels veroorzaakt worden door een verbetering van de kwaliteit. De verbouwing is in 2021 afgerond. In oktober 2021 vond de publieksopening met kinderen plaats.

Gebiedsontwikkeling Schinnen, het gebied rond Thull en de Muldersplas met de Alfa Brouwerij als centrale spil, is verder ontwikkeld. Alfa heeft het ontwerp van een brasserie en proeflokaal gepresenteerd van het jonge architectenbureau KNAPPwerk. De horeca past bij het familiebedrijf van de brouwerij en geeft vorm aan de toekomst van het gebied, in de voormalige gemeente Schinnen. De verbinding wordt gelegd met de even verderop gelegen Geleenbeek, waar over het oude mijnspoor richting het Centraal Plateau het eerste gedeelte van het tracé van de Leisure Lane wordt aangelegd. Naar verwachting zullen in 2021 voor de start van het IBA-Expo jaar alle werkzaamheden afgerond zijn. In combinatie met de Leisure Lane, de verbinding via het "Rietpad" en de afgeronde werkzaamheden in de buitenruimte van de Brasserie is Beekdaelen een pareltje rijker.

In het oostelijke gedeelte van de gemeente Beekdaelen worden verschillende toeristisch-recreatieve ontwikkelingen samengebracht in de totaalvisie **Poort van Parkstad Onderbanken**. Belangrijke onderdelen zijn Kasteel Etzenrade, de fietsbrug met een bijzonder kunstwerk over provinciale weg N274 en het Clemensdomein op de grens met Brunssum. De eerste twee zijn inmiddels gerealiseerd. Voor het deelproject Clemensdomein is in 2021 gestart met de uitvoering van het Voorlopig Ontwerp dat Lodewijk-Baljon Landschapsarchitecten heeft ontwikkeld om de omgeving van het monumentale Clemensdomein te ontwikkelen in samenhang met de herinrichting van de aanpalende wegen. De gemeente Brunssum heeft de benodigde percelen kunnen aankopen, om de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken, die de kloostertuinen hersteld en de huidige verkeersproblemen kan aanpakken. We werken hier samen aan een idyllisch gebied, dat reeds tot meest spirituele plek van Nederland is uitgeroepen. Het project is in het tweede kwartaal van 2022 gereed.

Voor het **Land van Kalk** is in 2021 wederom in een onderlinge samenwerking tussen de Coöperatie Land van Kalk, gemeente Voerendaal, Simpelveld en Heerlen, Stadsregio Parkstad Limburg, Visit Zuid-Limburg en IBA Parkstad een zomerprogramma ontwikkeld waarmee ondernemers en gemeenten gezamenlijk dit bijzondere plateaugebied recreatief positioneren. Daarnaast is de uitvoering van het natuurtransferium voor de Kunradersteengroeve ver gevorderd in 2021. Het natuurtransferium bij Mondriaan is in 2021 opgeleverd. Voor het natuurtransferium Mingersborg heeft in 2021 het College ingestemd met het definitieve ontwerp. De uitvoering zal in 2022 plaatsvinden.

Voor de **Gebiedsontwikkeling station Simpelveld** hebben gemeente Simpelveld, IBA Parkstad, Provincie en stichtingsbestuur van de ZLSM gezamenlijk het ontwerp voor de gebiedsontwikkeling vastgesteld. Hierin wordt de openbare ruimte rondom het stationsgebouw van de ZLSM (Stationsstraat) en het sporeemplacement heringericht. Op deze wijze wordt een recreatieve hub/knooppunt ontwikkeld waar meerdere ontwikkelingen samenkomen, waaronder eindpunt/startpunt Leisure Lane inclusief Spoortuin/Point of interest, Kalkbaan, toegangspoort Land van Kalk. De uitvoering start in 2022.

Al in 2019 is de **OLV Kerk van Altijddurende Bijstand in Kunrade** opgeleverd als Zorghuis OLV, waar kleinschalige woonzorgvoorzieningen zijn gerealiseerd, evenals een huiskamer voor de buurt en behoud van de kapel.

Wonen

Binnen het project **SuperLocal** zijn 15 woningen in 2021 gerealiseerd. Op basis van de 3 circulaire proefwoningen genaamd Feniks-3 is een ontwerp gemaakt voor een woning die bestaat uit een demontabel prefab skelet van circulair beton.

Daarnaast is de verbouwing/nieuwbouw van de flat einde 2021 opgeleverd. HEEMwonen is gestart met de campagne wonen, waarbij de nieuwe bewoners duurzaamheid hoog in het vaandel dienen te hebben staan. Onderin de flat is een gezamenlijke ruimte opgenomen met faciliteiten voor de bewoners en de buurt.

De herinrichting van de openbare ruimte is in 2021 nog in uitvoering en zal in 2022 worden afgerond.

Na aanvankelijke aarzelingen bij de beoogde woningcorporatie is het project **Laura-dorp** in 2020 opgestart. Op basis van de opgestelde begroting zullen twee woningen worden aangekocht. Eén derde woning is als theoretisch model doorgerekend. Rekening houdend met alle kosten is een hoekwoning afgebroken en in dezelfde stedenbouwkundige opzet, passend in het beschermd Stads- en Dorpsgezicht herbouwd (op papier). Uitgangspunten voor de herbouw waren: sloop bestaande woning, herbouw in zelfde stijl, minimaal energielabel B en levensloopbestendig.

Voor de overige twee woningen in het project geldt dat zij daadwerkelijk fysiek aangekocht dienen te worden. Eén van de woningen zal op een zodanige wijze gerenoveerd worden dat deze volledig gas-loos wordt. De andere woning zal opgewaardeerd worden tot energie-label A. In hoeverre het met het bestaande budget en de stijgende prijzen op de woningmarkt ook zal lukken om daadwerkelijk twee woningen aan te kopen zal de praktijk moeten uitwijzen. Voorwaarde is wel dat tenminste één woning volledig gas-loos gemaakt moet worden.

Binnen het project **Treebeek** zijn duurzame en circulaire ambities geïntegreerd in de sloopopgave van 100 portieketagewoningen en de nieuwbouw van 48 eengezinswoningen samen met de herinrichting van het Treebeekplein. Er zijn meerdere opties op het vlak van materiaalstromen, bouwproducten, waterstromen, flexibiliteit en hergebruik van materialen nader onderzocht. Expertise vanuit Superlocal werd daarbij ingezet.

Herbruikbare materialen zijn gebruikt voor de vervangende nieuwbouw en de herinrichting van het nieuwe Treebeekplein. Naast inzet in de openbare ruimte kregen veel materialen een nieuwe bestemming via een online en offline 'materialenmarkt'. Op deze manier kon het afval van de sloop tot een minimum worden beperkt. Een deel van het circulaire materiaal wordt ook ingezet bij de inrichting van een Point of Interest samen met een beweegtuintje in het Emmapark. Vorig jaar heeft gemeente Brunssum hiervoor een breed participatieproces georganiseerd. Het voorlopig ontwerp wordt begin 2022 definitief gemaakt.

In 2021 zijn de woningen opgeleverd en bewoond door huurders. De herinrichting van het Treebeekplein bevond zich einde vorig jaar in een afrondende fase.

2.2 BMP

Bewoners maken Parkstad

Het bewonersfonds 'Bewoners maken Parkstad' verzamelt ideeën van bewoners in de regio en helpt vervolgens om deze samen met de initiatiefnemers tot uitvoering te brengen: waar mogelijk met een financiële bijdrage, maar altijd met de kennis en het netwerk van het IBA-team en panel dat de plannen beoordeelt.

De regio verbeteren op bewonersniveau houdt vooral in dat we samen zorgen voor een betere leefbaarheid in de wijken (sociale cohesie). Uitgangspunt is dat bewoners initiatief en verantwoordelijkheid nemen. 'Bewoners maken Parkstad' helpt daarbij en zorgt ervoor dat goede ideeën om wijken en buurten te verbeteren (versneld) van start kunnen. Uitgangspunt is het verbinden van de bewonersinitiatieven met IBA-projecten en/of thema's.

'Bewoners maken Parkstad' blijkt onverminderd een middel te zijn om op relatief korte termijn tastbare resultaten te kunnen realiseren: buurtparkjes, samen gecreëerde kunstwerken in de openbare ruimte of zelfs ooievaarsnesten, een compleet zelfvoorzienende moestuin, inzet voor verkeersveiligheid en structurele buurtactiviteiten. Dat projecten zich aandienen en gerealiseerd worden is fantastisch; de impact van dergelijke projecten is onbetaalbaar. De initiatieven zorgen stuk voor stuk voor sociale cohesie binnen wijken en buurten.

Buurtbewoners leren elkaar eindelijk beter kennen, omdat ze samen aan een project werken. Maar net zo belangrijk is de toenemende trots, zorg en verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving. Bewoners blijven het team van 'Bewoners maken Parkstad' en hun eigen buurtgenoten verbazen met onvermoeide inzet om een project in hun buurt gerealiseerd te krijgen. De waardering die 'Bewoners maken Parkstad' van initiatiefnemers krijgt (en vice versa) zorgt er bovenal voor dat bewoners zich meer dan ooit betrokken voelen bij de doelstellingen van IBA. Het bewonersinitiatievenfonds draagt daarmee ook in belangrijke mate bij aan het versterken van de identiteit van de bewoners (IBA-thema 'Activating the Mental Space' / Trots op Parkstad).

Resultaten 2021

Dat bewoners van Parkstad actief betrokken willen zijn bij de missie van IBA Parkstad, blijkt uit de vele initiatieven die zijn losgemaakt. In de periode 2018-2021 zijn bij 'Bewoners maken Parkstad' ruim 120 ideeën en initiatieven ingediend door bewoners die graag in hun leefomgeving aan de slag willen. Hiervan zijn ca. 60 initiatieven ondersteund, financieel en/of inhoudelijk. Tientallen bewonersprojecten zijn op een andere manier geholpen (denk aan het delen van netwerk, locaties, kennis en advies, maar ook het coachen i.v.m. aanvullende fondsenwerving en crowdfunding).

In 2021 is gewerkt op basis van het aanvullend budget dat voor 'Bewoners Maken Parkstad' in 2020 door de AVA beschikbaar is gesteld. De middelen zijn in te zetten tot einde IBA-periode. Binnen dit budget vallen de projectkosten (financiële bijdrage bewonersinitiatieven), projectcoördinatie, communicatie (inclusief bewonerssymposium tijdens het Expojaar) en evaluatie van het IBA bewonersfonds. Er is in 2021 extra aandacht geschonken aan de gebieden binnen Parkstad waar bewonersprojecten ondervertegenwoordigd waren. Gestreefd is naar een zo evenwichtig mogelijke verdeling van ondersteunde initiatieven binnen de gemeentes die de IBA vormgeven. Die ambitie bleek, met name gehinderd door de grootschalige coronabeperkingen in 2021, maar deels in te vullen. Persoonlijk contact met bewoners was slechts beperkt mogelijk, de communicatie verliep veelal via online kanalen, wat de toegankelijkheid van BMP

beperkte. Bewoners maken Parkstad is bij uitstek een fonds dat erbij gebaat is (letterlijk) dicht bij de burger te staan.

Op initiatief van IBA is een Parkstad-breed fondsenoverleg ingericht. Dit initiatief is genomen om te borgen dat de ervaringen van BMP ook na IBA blijven voortbestaan en de netwerken behouden blijven. In het overleg nemen collega's van o.a. Frisse Wind, Gebrookerbos, en Ikgroenhet deel. Ook vanuit de Parkstadgemeenten wordt meegewerkt. Vanuit de ondernemershoek haken partijen aan die waarde hechten aan bewonersparticipatie, zoals L'Ortye.

Ervaringen en expertise worden binnen dit overleg uitgewisseld. IBA heeft samen met haar partners een 'schatkaart' voor professionals ontwikkeld. Op die kaart is per IBA-gemeente overzichtelijk weergegeven en beschreven waar bewoners terecht kunnen met hun bewonersinitiatieven. Voor financiële en inhoudelijke hulp.

Doorkijk expojaar 2022

Het platform waar bewonersinitiatieven zich kunnen aanmelden sluit per 1 maart 2022. Kansrijke projecten die zich voor die datum nog melden zullen nog worden beoordeeld en ondersteund na positief advies van het BMP-panel. Het BMP-panel wordt per 1 april 2022 ontbonden. Het restant van het IBA Expojaar 2022 zal in het teken staan van het presenteren van de opbrengsten van BMP in brede zin.

In aanloop naar een succesvolle overdracht van de IBA-methodiek na het Expojaar, worden plannen gevormd om 'Bewoners maken Parkstad' als blijvend regionaal instrument voor na de IBA-periode door te ontwikkelen. We trekken daarbij lering uit eigen ervaringen en gesprekken met partners en initiatiefnemers. De kansen om op Parkstadniveau structureel samen te werken met vergelijkbare fondsen zijn veelbelovend.

In de slotweek van IBA Parkstad, gedurende festival Cultura Nova, zal er volop aandacht zijn voor de bewonersinitiatieven. Ze worden op of rond het festivalterrein zichtbaar gemaakt, zodat bezoekers kennis kunnen maken met deze projecten van 'onderop'. In de afsluitende week vindt ook een BMP-manifestatie plaats, gericht op de initiatieven die BMP ondersteund heeft. Samen met de bewoners wordt het succes gevierd. De BMP-initiatieven kunnen hun project aan de bezoekers op een laagdrempelige manier presenteren.

De werking van 'Bewoners Maken Parkstad' als faciliterend instrument wordt in 2022 geëvalueerd. De resultaten zullen in het Expojaar worden opgetekend en tijdens de bewonersmanifestatie worden gepresenteerd.

2.3 IBA Academy

Algemeen

IBA Academy reflecteert op IBA, benoemt ook op basis van ervaringen, nieuwe impulsen voor de toekomst, mogelijk resulterend in een 'Futuredeal' voor de periode na de IBA en de Regiodeal, te presenteren aan het einde van de IBA Expo. Ook adviseert IBA Academy over de inhoud van de vele exposities in het expojaar en voert ze deelonderzoeken uit en onderhoudt ze de contacten met de overige lopende IBA's en de IBA Expertenrat.

Het jaar 2021 was voor IBA Academy een jaar van inventariseren en exposeren. Eind 2020 zijn we gestart met een interviewreeks, met inspiratoren en mensen van het eerste uur. Deze interviews zijn gebruikt voor de interne IBA reflectie, zoals gepresenteerd aan

de AVA in juni 2021 en aangeboden aan de aandeelhouders in november 2021. De bevindingen zullen opgenomen worden in de IBA Eindpublicatie.

Parkstad panel

Naast deze interviews, en minstens zo belangrijk, nemen we in onze reflectie het perspectief van de inwoners van Parkstad mee. We zijn nieuwsgierig hoe bewoners van Parkstad aankijken tegen huidige en toekomstige ontwikkelingen en projecten.

In dat kader is IBA Parkstad samen met de stadsregio Parkstad Limburg in 2021 van start gegaan met het *Parkstad Panel*. Het is een breed digitaal burgerpanel dat in de periode 2021-2022 vijf raadplegingen uitvoert.

In 2021 heeft een drietal raadplegingen plaatsgevonden, met een gemiddelde respons van 1600 deelnemers per raadpleging. Het biedt een aardige afspiegeling van Parkstad, de deelnemers zijn naar rato uit de verschillende gemeente en uit alle leeftijds-categorieën afkomstig.

De thema's hebben allen betrekking op de regio, de eerste raadpleging betreft een basis vragenlijst over Parkstad en IBA Parkstad, de tweede heeft als onderwerp landmarks met een bijzondere aandacht voor de Wilhelminaberg en de derde gaat in op het belang van Erfgoed in Parkstad. Een raadpleging gaat overigens verder dan een 'opinie'. Deelnemers worden gezien als adviseurs die niet alleen 'opinie' geven maar ook denkrichtingen

Het Parkstad Panel heeft inmiddels meer dan 4000 potentiële deelnemers waardoor de resultaten een representatief beeld geven hoe inwoners over lokale en regionale onderwerpen denken. Op de website van het Parkstad Panel (www.parkstadpanel.nl) hebben we vanaf maart 2021 de resultaten van de raadplegingen opgenomen.

IBA Informatiecentrum & Circulariteit

Het IBA informatiecentrum heeft te kampen gehad met de coronamaatregelen. Afhankelijk van de ruimte die de maatregelen voor doorstroomlocaties ons boden, hebben we het informatiecentrum afwisselend gesloten moeten houden, weer open gesteld, en dan weer op afspraak bezoek mogelijk gemaakt.

Gedurende 2021 waren er drie exposities te bezichtigen in het informatiecentrum, waarbij projecten op een toegankelijke wijze werden uitgelegd aangaande de IBA thema's: circulariteit, stedelijke ontwikkeling en erfgoed.

Daarnaast ontvangen we met regelmaat groepen waarvoor we een presentatie verzorgen over IBA, zijn we een vergaderlocatie voor de IBA projecten in de gemeente Heerlen en voor bewonersorganisaties zoals de Stadstuin en vormen we een uitvalsbasis voor excursies en rondleidingen door de regio.

Internationaal netwerk

Niet alleen IBA Parkstad, ook de IBA Expertenrat doet aan zelfreflectie. Dit heeft geresulteerd in het IBA Memorandum en de oprichting van het in Bonn gevestigde *IBA Kompetenzstelle*.

De Kompetenzstelle heeft als doel de organisatorische ondersteuning van de IBA Expertenrat in Berlijn en de organisatie van de reguliere IBA meets IBA's. Doel is om het historisch belang van IBA te duiden en voor de toekomst het format IBA uit te dragen binnen Duitsland maar ook in het buitenland.

In 2021 heeft IBA Parkstad samen met de Kompetenzstelle de IBA meets IBA georganiseerd. Helaas moest deze digitaal plaatsvinden, maar het was een zeer interessante bijeenkomst met alle lopende en toekomstige IBA's aanwezig. Het thema was Post-IBA fase. De expertenrat in Berlijn is van mening dat IBA Parkstad de discussie over de fase na de expo op de agenda heeft gezet en met name de Bund vindt dit een goede ontwikkeling. Zo hebben alle IBA's gedeeld hoe ze zich voorbereiden op de Post-IBA fase.

Een gezamenlijk bezoek aan de finissage van de Expo van IBA Basel was in juni '21 gepland. Helaas voor IBA Basel is ten gevolge van corona de expo teruggebracht tot een bezoekerslocatie met zeer beperkte inschrijvingsmogelijkheden. Een fysieke ontmoeting tussen de IBA's heeft dus niet plaatsgevonden.

Bezoek College van Rijksadviseurs (CRA)

Het CRA, ook wel bekend als 'Atelier Rijksbouwmeester' heeft IBA gedurende twee dagen bezocht. We zijn zeer verheugd met deze belangstelling als eerste IBA in het buitenland. Gedurende deze twee dagen hebben we de rijksadviseurs rondgeleid door de regio, projecten bezocht, over de meerwaarde van het instrument IBA gesproken en afspraken gemaakt om te bouwen aan de samenwerking met de Bund en de Expertengrat in Berlijn. In 2022 wordt deze samenwerking verder uitgebouwd langs de activiteiten van IBA Parkstad, waarbij ook het initiatief is genomen tot een bijeenkomst waarbij het CRA en het Duitse netwerk (Stiftung Baukultur en het Ministerie) spreken over eventuele toekomstige samenwerking.

IBA Eindpublicatie

In 2021 zijn we gestart met de voorbereidingen voor de IBA Eindpublicatie. De samenwerking is daarvoor gezocht met NAI/010 uitgevers in Rotterdam. In deze publicatie laten we zien wat een IBA is, hoe IBA Parkstad vorm heeft gekregen, wat het heeft opgeleverd en wat de leerpunten zijn voor de toekomst die voor ons ligt.

De basisdocumentatie in de vorm van interviews, onderzoeken, teksten, kaarten, afbeeldingen en fotografie van mensen en projecten is in 2021 verzameld en de structuur en lay out van het boek is met de uitgever bepaald. Ook hebben we de contacten aangehaald met de IBA Kompetenzstelle, om de afzet in de Duitse markt te vergemakkelijken. Het boek zal in hoofdzaak tijdens het eerste kwartaal van 2022 worden geschreven en aan het einde van de IBA Expo worden aangeboden aan de aandeelhouders en in de boekhandel verkrijgbaar zijn.

Onderwijs

IBA is met haar projecten en aanpak voor onderwijsinstellingen een interessante onderzoeksopgave voor ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke disciplines.

IBA Parkstad is in de uitvoeringsfase belandt en in deze periode starten we geen nieuwe ontwerpstudies meer. De banden met de onderwijsinstellingen versterken we gedurende het expojaar via vakinhoudelijke congressen, zoals het digitale academische congres over circulariteit *Crossing Boundaries* op 24 maart 2021; het twee daagse congres voor professionals *de Nacht & de Dag van de Stad* op 31 oktober en 1 november, en met het internationale digitale symposium *Regiopolitan Parkstad* op 14 oktober 2021.

Uiteraard ontvangen we universiteiten en hogescholen op verzoek. Zo zijn we in 2021 gastheer geweest voor de Academie van Bouwkunst Amsterdam, evenals de PAS uit Amsterdam.

Op de website van IBA-Parkstad onder de kop 'inspireren' een plek is ingericht voor dit studentenwerk om letterlijk te inspireren. Wij bieden daarmee een platform waar studenten die werken aan projecten in of voor de Parkstad hun ontwerpen en visies kunnen tonen onder het tabblad 'Toekomst'. Al dat werk bevat veel inspirerende ideeën,

die de moeite waard zijn om te tonen. Wij laten zien waar onze regio toe in staat is en inspireren eenieder die zich inzet voor onze regio. Voor studenten is het mooi dat hun plannen op de website van IBA Parkstad aandacht krijgen.

2.4 IBA Public en Expojaar

2021 werd voor IBA Public grotendeels gedomineerd door de coronapandemie. Net als in 2020 kwam de Nederlandse samenleving tot stilstand. Het jaar startte met een avondklok en langdurige lockdown. Fysiek samenkomen, zeker in groepsverband, bleek lange tijd onmogelijk.

In april 2021 werden de eerste contouren van het zogenaamde 'openingsplan' van de rijksoverheid zichtbaar. Pas in mei kwam een einde van de lockdown in zicht. In juni was het eindelijk zover, de samenleving ging stapsgewijs weer open. Op dat moment werd duidelijk dat een start van het expojaar, eind augustus 2021, een reële optie was.

De periode januari 2021 – augustus 2021 werd grotendeels 'op afstand' van de samenleving gewerkt. Via grotendeels online communicatie is de 'IBA vlam' brandende gehouden. Meer dan eens zijn bijeenkomsten, presentaties, exposities en overleggen voorbereid waar vanwege de overheidsmaatregelen een streep door kon. Daarbij is steeds zorgvuldig afgewogen dat de inhoudelijke voorbereiding hiervan ook bruikbaar zou zijn later in het expojaar. Gedurende de lange fase van onzekerheid is op basis van scenario's steeds gewerkt aan het voorbereiden van (de start van) het expojaar. Kwaliteit en consistentie van ons programma stond daarbij voorop. In mei 2021 nam de expomanager afscheid van IBA. René Seijben volgde hem op en stelde een nieuw Team Expo samen. Dit team is sinds mei 2021 verantwoordelijk voor de organisatie van het expojaar. Alle expertises komen binnen het team bij elkaar: inhoud, marketingcommunicatie en organisatiekracht. Met vereende krachten is gewerkt aan een aantrekkelijk programma, dat is vastgelegd in het IBA Programmaboek dat ter gelegenheid van de start van het expojaar verscheen.

Met onze partners binnen het expojaar is veelvuldig overlegd. Ook zij moesten anticiperen op de gevolgen van de coronapandemie. Samen zijn verwachtingen besproken en is de expokalender geactualiseerd. Deze werd flexibel opgesteld, omdat niet te voorspellen was hoe de coronapandemie zou gaan verlopen en welke impact dat op het expoprogramma zou hebben. De eerder geplande expo-activiteiten bleken in vrijwel alle gevallen in de periode augustus 2021- augustus 2022 inpasbaar.

Toch bleek de coronapandemie weerbarstiger dan gehoopt. In oktober 2021 was al sprake van een vierde golf, in november 2021 liepen de besmettingen weer fors op waarna beperkingen in groepsgrootte en een avondlockdown volgden. De daarna opkomende nieuwe virusvariant (Omikron) maakte (publieke) bijeenkomsten vanaf november 2021 onmogelijk.

'Flexibiliteit' was in 2021 kernbegrip ter voorbereiding op het Expojaar. Niet alleen voor het IBA-team, maar ook voor alle partners van IBA. De flexibiliteit die onze partners tonen verdient een compliment. Deze flexibiliteit maakte een vliegende start van het expojaar mogelijk.

Start Expojaar

Het expojaar werd feestelijk gestart op 27 augustus 2021, in samenwerking met zomerfestival Cultura Nova, dat de 30e editie vierde. De openingsvoorstelling op het voormalig mijnterrein van de ON I was getiteld: Échappée Belle. Vrij vertaald betekent dat een mooie ontsnapping. Een treffende titel in een jaar dat zo werd gedomineerd door corona. De voorstelling had als boodschap: "schud het oude van je af en omarm het

nieuwe!". Een IBA-knipooig naar de regio, die als het ware het verleden van zich af werpt en met ambitie gaat voor het nieuwe. Veranderingen zijn ingezet, de blik is gericht op de toekomst. De voorstelling was hét moment om vrijheid en verandering te vieren, om een zwaar jaar achter ons te laten en anderen weer te ontmoeten. Samen met vele partners en bewoners hebben we een mooie voorstelling beleefd. Tijdens Cultura Nova vond ook weer de Stadmaakweek plaats. IBA was de hele week vertegenwoordigd op het festivalterrein (IBA-bus).

Activiteiten aanloop en gedurende expojaar 2021

Ter voorbereiding op en vanaf start expojaar zijn tal van activiteiten georganiseerd door IBA Parkstad. Veelal in samenwerking met publieke en private partners van binnen en buiten de regio Parkstad.

In de periode januari – augustus 2021 waren de mogelijkheden zeer beperkt om activiteiten voor publiek te organiseren. De volgende activiteiten konden in aanloop naar het expojaar toch plaatsvinden:

- Op 25 maart werd de Ritterbecher geplaatst in Simpelveld.
- Op 9, 10 en 11 april opende Slot Schaesberg haar deuren voor publiek. Deze opening vond plaats in het kader van de landelijke actie 'Testen voor Toegang'.
- In april vond de eerste raadpleging van het Parkstad Panel, een online burgerraadpleging, plaats.
- 26 mei werd in Schunck Heerlen de tentoonstelling Landscape Works with Piet Oudolf and LOLA: In Search of Sharawadgi geopend. Deze tentoonstelling over tuin- en landschapsarchitectuur liet werk zien van gerenommeerd tuinarchitect en plantenkweker Piet Oudolf en architectenbureau LOLA Landscape Architects.
- 1 juni startte de expositie 'Stad in de steigers' in Discovery Museum, Kerkrade. Deze expositie loopt gedurende het gehele expojaar.
- Op 22 juni was het officiële startmoment van de bouw van IBA-project GTB Lab.

Graag geven we een chronologisch overzicht van de activiteiten die plaatsvonden vanaf de start van het expojaar op 27 augustus 2021:

Augustus

- Opening IBA Expojaar
- Festival Cultura Nova – Stadmaakweek
- Expositie Stad – IBA Infocentrum

September

- Expo Erfgoed – IBA Infocentrum
- Opening openluchttheater Brunssum
- Festivalweekend Etzenrade – Opening tuinen en dansvoorstelling Sally, Beekdaelen
- Festivalweekend Slot Schaesberg, Landgraaf
- Startschot IBA-project Lauradorp, Landgraaf
- Viva la Vidarun, Kerkrade

Oktober

- Digital Regiopolitan Rumble, online
- Via Belgica Festival, Heerlen
- Expositie Euregio met de Romeinen, Heerlen - Deze expositie loopt gedurende het gehele expojaar
- Nacht van de Stad, Heerlen
- Expositie Jan Stuyt – Architect en stedenbouwer, Heerlen

November

- Dag van de stad, Heerlen

- Publicatie fotoboek Mat Snijders: "De 500 mooiste plekken van Parkstad"

December

- Toen de Mijnen verdwenen, foto-expositie Wouter Zaalberg, Heerlen
- De Woonkamers van Heerlerheide, foto-expositie Bram Tackenberg, Heerlen
- Wintertijd, Heerlen

3. IBA Financieel

IBA Parkstad wordt gefinancierd vanuit de bijdragen die de aandeelhouders bijeen hebben gebracht. Met de toetreding van Gemeente Schinnen tot IBA Parkstad in 2017 steeg de totale aandeelhoudersbijdrage van € 45,0 miljoen naar € 46,3 miljoen. Deze bijdrage wordt verdeeld over de volgende posten:

- Subsidiegelden: investeringsbijdragen aan IBA-projecten. Het totale bedrag aan subsidiegelden komt uit op een bedrag van € 23,7 miljoen.
- Procesgelden: bijdragen die samenhangen met het faciliteren van projecten.

IBA Parkstad heeft als doelstelling de subsidiegelden te vermeerderen door een multiplier 1:3 te creëren, onder andere door middel van bijdragen van het Rijk, de Europese Unie, private investeringen en de eigen bijdragen van de projecteigenaren. De AvA beslist over de reservering van subsidiegelden op basis van programmavoorstellen.

Vanuit de procesgelden ondersteunt IBA Parkstad trajecten ten behoeve van planontwikkeling, communicatie en haalbaarheidsanalyses. De totale omvang aan procesgelden bedraagt € 22,6 miljoen (inclusief maximaal € 6,75 miljoen aan apparaatskosten).

Financieel rapport 2020

Het IBA-boekjaar 2021 wordt afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 523.496,-. RSM Nederland Accountants N.V. heeft een goedkeurende verklaring afgegeven bij de financiële jaarrekening 2021.

In dit directieverslag worden de kosten van de IBA gepresenteerd in lijn met de begroting. De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de regels van BW 2, Titel 9 en is separaat aan de AvA ter vaststelling voorgelegd.

In onderstaand overzicht treft u de specificatie per kostenplaats aan van het resultaat 2021 en de vergelijking daarvan met de begroting 2021 en met de realisatie jaarrekening 2020.

Realisatie
voorgaand
boekjaar

Bedragen in Euro's

2021

	Realisatie	Begroting	
AvA	370	5.000	227
Accountant	23.110	22.000	24.379
Directie/curator	82.178	50.000	100.000
Governance	105.658	77.000	124.606
Personeel	273.533	267.000	275.285
Organisatie	227.642	305.000	253.963
Facilitair	501.175	572.000	529.248
Apparaatskosten	606.833	649.000	653.854
Practical	287.875	338.000	782.376
Public	460.128	508.000	368.896
IBA Academy/School	163.016	162.000	129.216
IBA Event / Expojaar	614.037	1.430.000	410.166
Projectkosten	1.525.056	2.438.000	1.690.654
TOTALE LASTEN	2.131.889	3.087.000	2.344.508
Aandeelhoudersbijdrage	2.655.385	2.544.000	3.246.325
Extra bijdrage aandeelhouder		700.000	
Resultaat	523.496	157.000	901.817

Toelichting op resultaat 2021

IBA-subsidiegelden

Aan IBA-projecten kan, naast bijvoorbeeld ondersteuning bij de uitvoering van het veredelingsproces van IBA-kandidaat naar IBA-project, ook een IBA-investeringsbijdrage in de vorm van een projectsubsidie worden toegekend.

Het desbetreffende AvA-besluit (tot IBA-project) markeert de overgang van de fase van projectveredeling naar projectrealisatie. Met die overgang van een project naar de volgende fase eindigt de actieve betrokkenheid van IBA Parkstad de voorbereiding van het project en is de realisatiefase voor de projecteigenaar aangebroken. Het is de verantwoordelijkheid van de projecteigenaar om de afgesproken kwaliteit te realiseren en te voldoen aan de subsidievoorwaarden.

Op basis van de gewijzigde IBA subsidieverordening (looptijd tot en met 30 juni 2020) heeft de AvA de laatste projectsubsidies gereserveerd. In totaal heeft de AvA gedurende de looptijd van de Subsidieverordening een subsidiebudget vrijgegeven van € 23.773.512. De nadruk van het IBA-proces verschuift van veredeling van IBA-kandidaten (proceskosten) naar (co)-financiering van gekwalificeerde IBA-projecten langs de lijn van projectsubsidies.

De uit te keren IBA-subsidies maken deel uit van de jaarlijkse aandeelhoudersbijdrage en vallen onder de jurisdictie van de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB). Om fiscaal-juridische redenen maken de subsidiegelden geen deel uit van de exploitatiebegroting van de IBA en kennen zij een eigen procesgang, zoals vastgelegd in de subsidieverordening en de subsidieregeling. De geldstroom van de IBA-subsidies wordt via de balans verantwoord en het proces voldoet aan de regels van de AWB.

IBA-procesgelden

Onder de proceskosten worden verstaan de kosten van governance, facilitair en projectkosten

Governance en Facilitair

- geraamde kosten 2021: € 649.000
- gerealiseerde kosten: € 606.833

Het positief exploitatieresultaat ten opzichte van de begroting 2021 op de totale apparaatskosten over 2020 bedraagt € 42.167.

Het IBA-apparaat bestaat uit de onderdelen Governance en Facilitair. De facilitaire diensten van de IBA die uit het budget voor apparaatskosten worden gedekt zijn de PIOFAH-diensten (Personeel, Informatie en ICT, Organisatie, Financiën, Algemene Zaken en Huisvesting). Evenals voorgaande jaren blijven de apparaatskosten binnen het begrote bedrag.

De apparaatskosten vormen de vaste kosten van de IBA en blijven tot en met 2022 binnen de afgesproken norm

Projectkosten

- geraamde kosten 2021: € 2.438.000
- gerealiseerde kosten: € 1.525.056

Het positief exploitatieresultaat ten opzichte van de begroting 2021 voor de projectkosten bedraagt € 912.944.

Het primaire proces van de IBA wordt uitgevoerd via de IBA-instrumenten en is volledig projectgeoriënteerd. De doelstelling van de IBA-instrumenten is kort samengevat: bijdragen aan de ontwikkeling van de kwaliteit van IBA-kandidaatprojecten tot IBA-projecten die worden gerealiseerd.

Budgettair is het kwalificatieproces via de IBA-instrumenten gebaseerd op het 'Handboek IBA Zomer 2015'. In het boek wordt de werkwijze van de IBA gedetailleerd beschreven. Het budget voor de IBA-instrumenten is in de begroting 2021 verdeeld over 3 IBA-instrumenten: Practical, Academy en Public.

In de Begroting 2021 is een extra bijdrage aandeelhouder (provincie Limburg) ad. € 700.000 opgenomen ter dekking van een eventueel tekort op het expojaar. Doordat expo-activiteiten als gevolg van de aanhoudende coronacrisis moesten worden uitgesteld naar 2022 is pas in 2022 te bepalen of een tekort op het expojaar gerealiseerd gaat worden. De vooruit ontvangen extra bijdrage aandeelhouder van € 630.000 (90% van € 700.000) is derhalve vooralsnog in de jaarcijfers verantwoord op de balans onder de post 'Schulden aan participanten'. Na het administratief afsluiten van het expojaar kunnen de gerealiseerde kosten met betrekking tot de expo-activiteiten worden bepaald en daarmee de omvang van het tekort.